

REPUBLICA MOLDOVA

Judecătoria Edineț

MD - or. Ocnița

str. Burebista 47

tel./fax 23655, tel. 22522

e-mail: joc@justice.md

web page: joc.justice.md

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА

СУД Единцы

MD - or. Окница,

ул. Бурбиста 47

тел./факс 23655, тел. 22522

e-mail : joc@justice.md

web page: joc.justice.md

Nr 2578 din 27.07.20

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28

Judecătoria Edineț sediul Ocnița, în baza încheierii de ridicare a excepției de neconstituționalitate din 27 iulie 2020, Vă expediază pentru examinare sesizarea avocatului Sergiu Guțu care acționează în apărarea drepturilor legale a inculpatului Dorel Găvaze, privind excepția de neconstituționalitate prezentată în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție în cauza penală de învinuire a lui Găvaze Dorel Vasile în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 207 Cod Penal.

La necesitate se va expedia cauza penală în original.

Anexă :

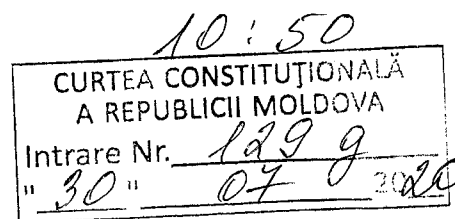
Încheierea de ridicare a excepției de neconstituționalitate din 27 iulie 2020 pe două file;

Copia rechizitoriului pe două file;

Sesizarea apărătorului Sergiu Guțu, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza penală 1-19183342-28-1-18112019 (1-118/19) pe opt file.

Cu respect,
Judecătorul
Judecătoriei Edineț, sediul Central

Irina Dragulean

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ a REPUBLICII MOLDOVA

S E S I Z A R E
privind excepția de neconstituționalitate

prezentată conform prevederilor art. 135 alin.1) lit.a) și lit.g) din Constituție

I-Autorul Sesizării

1. nume- **Guțu**
2. prenume- **Sergiu**

II- Obiectul sesizării

6. Prezenta sesizare are drept obiect de solicitare – verificarea corespunderii constituționalității sintagmei “sau pe altă cale ilegală” care se conțin în art. 207 Cod Penal “Scoaterea ilegală a copiilor din țară” – “*Scoaterea copilului din țară în baza unor acte false sau pe altă cale ilegală, precum și abandonarea lui în străinătate în scopuri altele decât cele indicate la art. 206*”, precum și a sintagmei “ să se domicilieze în străinătate”, care se conțin în alin.4 art. 1 al Legii nr. 269 din 09.11.1994 cu privire la ieșire și intrarea în Republica Moldova (Legea 269/09.11.1994), deoarece contravin art. 6 par. 1 și art. 7 par.1 și art. art. 8, 17 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și prevederilor art. 1 alin.3), art. art. 21, 22, 23, 27, 54 din Constituția RM , potrivit căroră:
- Republica Moldova este un stat de drept democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate; (art.1 alin.3) Constituție)
 - Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale; (art. 21 Constituție)
 - Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii nu constituiau un act delictuos. De asemenea nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă la momentul comiterii actului delictuos” (art.22 Constituție)
 - Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”. (art. 23 alin.2 Constituție);
 - “Dreptul la libera circulație în țară este garantat. Oricărui cetățean al RM îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară”.(art. 27 Constituție)
 - În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesul securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Prevederile alin.2 nu admit restrângerea drepturilor proclamate în art. 20-24. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care au determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.(art. 54 Constituție)

III. – Circumstanțele litigiului examinat de instanța de judecată

7. Actualmente, Găvaze Dorel are calitatea de inculpat în cauza penală nr. 2019380264 (nr. 1-118/19), aflată pe rolul Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița, fiind acuzat de comiterea infracțiunii prevăzute de **art. 207 Cod Penal** – Scoaterea ilegală a copiilor din țară, cu următoarea calificare: **scoaterea copilului din țară pe altă cale ilegală.**

7.1) Conform actului de învinuire, inculpatul este învinuit de presupusa comitere a faptei prejudiciabile de **scoatere ilegală a copiilor din țară pe altă cale ilegală**, manifestată prin faptul că “la data de 27.08.2018 având scopul de a-și scoate ilegal copiii Găvaze Sorin și Cătălin, din țară pentru ca să-și stabilească împreună cu ei domiciliul în Federația Rusă, acționând contrar prevederilor art. 1 alin.4) din Legea nr. 269 din 09.11.1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova în care este stipulate că: “ în cazul în care minorul pleacă să se **domicilieze în străinătate**, este necesar consimțământul, exprimat prin declarație, al ambilor părinți ale căror semnături se legalizează notarial”, fără a-și informa fosta soție, respectiv mama acestor doi copii – Găvaze Liliana, precum și tănuind de colaboratorii Departamentului Poliției de Frontieră, că scopul lui este de a pleca să domicilieze în străinătate, pentru că în acest sens să nu fie obligat să prezinte declarația scrisă a celuilalt părinte, autentificată notarial, că consimte ca copiii lor Sorin și Cătălin să domicilieze în străinătate, pe care el nu o avea, au părăsit teritoriul Republicii Moldova prin PTF Otaci –Moghiliov Podolsk Auto” și până în prezent copiii nu s-au întors în țară”. Astfel prin acțiunile sale intenționate Găvaze Dorel a comis infracțiunea prevăzută de art. 207 CP cu calificativele – scoaterea ilegală a copiilor din țară **pe altă cale ilegală**, care ar reprezenta cea de a doua formă a “ acțiunii” infracționale – “ pe altă cale ilegală”, alta deci, decât prima formă a “ acțiunii” – “ scoaterea ilegală a copiilor din țară prin acte false”, or cealaltă modalitate de realizare a aceleiași componente de infracțiuni se mai realizează și prin “inacțiunea” de “abandonarea în străinătate” (Codul Penal al RM, Comentariu Ed. Chișinău – 2009, pag 423; S. Brânză – Infracțiuni contra vieții, sănătății... Ed. Chișinău – 1999, pag. 164-165, Tratat de Drept Penal. Partea Specială Vol. 1 pag. 1050)

7.2) Realizarea celei de-a doua formă a “ acțiunii” infracționale prevăzute de art. 207 CP s-a produs prin faptul că conform actului de învinuire “copii au fost scoși din țară spre **domiciliere în străinătate** în lipsa consimțământului autentificat notarial al ambilor părinți”, fiind raportată la circumstanțele cauzei că **Găvaze Dorel detinea o hotărâre judecătorească din 01.04.2016** (dosar 2-923/15 – judecător M. Nicorici) emisă de Judecătoria Florești **prin care s-a determinat după desfacerea căsătoriei – domiciliul copiilor minori cu ultimul**, menținută de Curtea de Apel prin Decizia sa din 21.06.2016 (dosar 2a-809/16, judecători E. Ababii, A. Garbuz și G. Polivenco), devenind astfel irevocabilă, obținând calificativul de “ puterea lucrului judecat”, nefiind pasibilă supunerii de contestare. Astfel și într-un caz (**domicilierea în străinătate** – art. 1 alin.4) Legea nr. 269/09.11.1994) și în altul - se determină **domiciliul** copiilor minori.... cu reclamantul..., **art. 63 Codul Familiei**, se utilizează noțiunea de – domiciliu –locul de trai și domiciliere – acțiunea de realizare a domiciliului adică a locului de trai.

7.3) La rândul său legislația familiei, în conținutul său nu dă o noțiune a domiciliului, după cum nici Codul Penal în conținutul său nu definește această noțiune, astfel că cumulative “acțiunea” – “**sau pe altă cale ilegală**”, raportat la dispoziția alin.4 art. 1 Legea 269/09.11.1994 “ în cazul în care minorul pleacă să se **domiciliere în străinătate**, este necesar consimțământul exprimat prin declarație, al ambilor părinți, ale căror semnături se legalizează notarial”, creează incertitudine a noțiunilor cumulativ utilizate, ceea ce nu corespunde standardului de calitate a legii (penale), îngrădind dreptul la libera circulație, lăsând totodată la discreția instanței a aprecia noțiunile date, atrăgând după sine interpretarea extensiv defavorabilă în materie penală fapt inadmisibil.

IV. Legislația pertinentă

Autorul prezentei sesizări își sprijină prezenta sesizare pe pretinsele încălcări a Constituției RM a altor prevederi legislative și jurisprudențial-constituționale, or aceste sintagme “**sau pe altă cale ilegală**” care se conține în dispoziția art. 207 CP și “**să se domicilieze în străinătate**” ce se conțin în art.1 alin.4) Legea 269/09.11.1994, contravin flagrant art. 6 par. 1 art. 7 par. 1 art. 8 și art. 17 din CEDO, a prevederilor art. art. 1 alin.3),21, 22, 23 alin.2) 27, 54 din Constituție, art. art. 1, 2, 3, 14, 51, 52 din Codul Penal.

Astfel în raport cu prevederile art. 135 din Constituția RM, raportat la modul cum a fost interpretat prin HCC nr. 2 din 09.02.2016, ea este ridicată de o parte în process sau reprezentantul acesteia, este incident speței și nu a servit anterior temei al controlului de constituționalitate, nefiind prezentă nici o hotărâre sau decizie pe marginea acestor chestiuni.

Cu referire la sintagma – “ să se domicilieze în străinătate”- alin.4 art. 1 Legea nr. 269/09.11.1994

8. După cum s-a menționat legislația familiei, în conținutul său nu dă o noțiune a domiciliului sau a acțiunii de domiciliere, după cum nici Codul Penal în conținutul său nu definește această noțiune, fiind prezentă ca obiect asupra căruia se atentează, în art. 179 Codul Penal care atestă infracțiunea de **violare de domiciliu**, fără a dezvolta această noțiune, ultima fiind doar interpretativă, or conform Codului Penal al RM, Comentariu Ed. Chișinău – 2009, pag. 351 “3. Noțiunea de **domiciliu** desemnează locul în care persoana își are locuința stabilă, statornică sau principală, iar noțiunea de **reședință**, indică atât sediul.... cât și a unei persoane fizice, precum și localitatea sau clădirea în care acesta se află temporar sau **permanent**. O definiție certă noțiunii în cauză (“**domiciliu**”) o găsim în prevederile Codului Civil, atât până la modernizare cât și ulterior modernizării – 01.03.2019, astfel că din conținutul art. 30 CC (până la modernizare) – legiuitorul a făcut distincție între “**domiciliu**” și “**reședință**”, chiar dacă ambele au drept reper – locuința, doar că în cazul în care **locuința este statornică și principală – suntem în prezența unui “domiciliu”,** iar în cazul în care este una **temporară sau secundară suntem în prezența – “reședinței”,** care conform normei comentate - este un atribut de identificare în spațiu a persoanei fizice, care conform alin.3)art. 30 CC obține statutul de “**domiciliu**” (locuință principală, statornică) din “**reședință**” (locuință temporară, secundară), în cazul incertitudinii domiciliului, adică a locuinței principale sau statornice, legislatorul echivalând astfel aceste noțiuni de domiciliu – reședință. Actualmente Codul Civil modernizat prin prisma prevederilor art. 38 din start relevă că **domiciliul** este locul unde acesta își are **reședința obișnuită**, care demonstrează o legătură apropiată a persoanei fizice cu locul vizat, iar la determinarea reședinței obișnuite se iau în considerație toate elementele de fapt relevante, în special durata și regularitatea prezenței persoanei în locul vizat, precum și condițiile și motivele acestei prezențe. Reședința temporară a persoanei fizice este locul unde își are locuința temporară sau secundară. Sub aceste aspecte este de menționat că normele art. 38 CC (modernizat) în raport cu normele art. 30 CC (până la modernizare) cuprinde o mai mare certitudine, mai ales că s-a raliat și noțiunilor folosite de instrumente internaționale, care nu cuprind noțiunea de domiciliu, ci de **reședință obișnuită**. (Convenția de la Haga din 25.10.1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, în vigoare pentru Republica Moldova din 01.07.1998, art. 3, art. 13; Convenția europeană asupra recunoașterii și executării hotărârilor în materie de încredințare a copiilor și de restabilire a încredințării copiilor (Luxembourg -20.05.1980) art. 1, art. 9; Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27.11.2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în material răspunderii părintești (Bruxelles II) art. 2 pct. 11, art. 3 alin.1) lit.a), art. 9; Convenția de la Haga din 19.10.1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile

de protecție a copiilor, art. 3 lit.b), art. 5 alin.2), art. 7 alin.1), art. 10 alin.1) art. 15 alin.3), art. 16; Principiile legislației europene privind autoritatea părintească: Principiul 3:12 alin.2)). Mai mult, mecanismul național odată cu aderarea și folosirea noțiunii de reședință obișnuită ca determinare a noțiunii de domiciliu a făcut un salt, dând o claritate împrejurării de - **stabilire sau schimbare a domiciliului (reședinței obișnuite)**, or prin alin.4) art. 38 CC (modernizat) aceasta (stabilirea, schimbarea) nu operează decât atunci când cel care se ocupă sau se mută într-un alt loc a făcut-o cu intenția de a avea o reședință obișnuită și drept dovadă a intenției conform normei modernizate va fi *declarația persoanei făcute la autoritățile competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului (reședinței obișnuite)* – în special ar fi **emigrarea autorizată**, iar în lipsa acestor declarații din orice alte împrejurări de fapt, ceea ce însă sub aspect de lege nu era anterior cuprins și descris comportamental, o descriere a comportamentului de domiciliere, reședință, emigrare autorizată, prin prisma stabilirii, schimbării, realizării fiind reglementată de HG nr. 125 din 18.02.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidență a locuitorilor RM, ce a înlocuit HG nr. 376 din 06.06.1995 “ cu privire la măsurile suplimentare de realizare a Sistemului național de pașapoarte”, care în pct. 2 pornește de la noțiunea de act de identitate, ce reprezintă documentul oficial eliberat de autoritățile statale competente și care atestă identitatea.... și după caz **domiciliul sau reședința titularului**. La fel pct. 2 al HG nr. 125/18.02.2013 –descrie în termeni generali ce reprezintă **“ o stabilire cu domiciliul în străinătate”**, adică dezvoltă teza “domicilierii în străinătate (să domicilieze în străinătate)” din alin.4) art. 1 al Legii 269/09.11.1994 și anume reprezentând nu altceva decât o **“emigrare autorizată” – manifestată prin permisiunea oficială a autorităților statale a RM, de a pleca spre stabilire cu domiciliul în străinătate**, procedura fiind însuși cuprinsă în Capitolul VIII pp.125-138 al HG nr. 125/18.02.2013.

8.1. La rândul său, conform prevederilor art. 1 alin.1) al Legii 269/09.11.1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, “Cetățenii Republicii Moldova au dreptul da ieși și intra în Republica Moldova în baza pașaportului.....”, fiindu-le astfel garantat dreptul la libera circulație conform prevederilor art. 27 din Constituție, fiind un **drept relative** (HCC nr. 15 din 30.09.2008; HCC nr.7 din 05.04.2011 pct. 3); Comentariul Constituției RM art. 27 – dreptul la libera circulație pag. 127) și nu absolut al acestora, iar conform alin.2) art. 1 al Legii 269/09.11.1994 – minorii au dreptul de ieși și de a intra în Republica Moldova numai însoțiți de unul din reprezentanții lor legali sau de **un însoțitor, desemnat prin declarație de către reprezentantul legal** al cărei semnătură se legalizează notarial. **În declarație (a însoțitorului evident) se indică scopul călătoriei, durata și țara de destinație**, în fine în cazul în care conform alin.4) art. 1 al Legii nr. 269/09.11.21994, minorul pleacă **să se domicilieze în străinătate** - adică să **emigreze autorizat**, este necesar consimțământul exprimat prin declarație, al ambilor părinți ale căror semnături se legalizează notarial, iar în cazul altor reprezentanți legali – consimțământul acestora exprimat, prin decizie a autorității tutelare.

8.2. Din enunțul alin.1)art. 1 al Legii nr. 269/09.11.1994, se desprinde certitudinea că documentul ce acordă dreptul de ieșire și intrare în Republica Moldova în special pentru cetățenii săi este – **pașaportul**, al cărui mod de eliberare, utilizare și destinație, este reglementat de Legea nr. 273/09.11.1994 privind actele de identitate în sistemul național de pașapoarte, care în art. 2 alin.1) remarcă că “Pașaportul cetățeanului Republicii Moldova,..... se eliberează cetățenilor ei... pentru ieșire și intrare în Republica Moldova”, iar modul de perfectare și de eliberare a actelor de identitate (pașaportul și el fiind un act de identitate conform alin.1) art. 1 al Legii 273), conform prevederilor art. 4 alin.1) al Legii 273 din 09.11.1994 se stabilește de Guvern. Tot astfel conform alin.1/3 art. 4 al Legii 273/09.11.1994, cererea privind eliberarea actelor de identitate se depune la organele competente, în modul stabilit, de către solicitant, iar în cazul persoanelor lipsite de

capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu limitată, în calitate de solicitant acționează reprezentantul legal al acestora, cu condiția prezenței obligatorii a persoanei reprezentate, fapt reafirmat și în art. 2 alin.1) al Legii 269/ 09.11.1994.

8.3. Astfel din conținutul alin.1) art. 1 al Legii nr. 269/09.11.1994 raportat la prevederile art. 27 din Constituție este de rezumat că **și minorilor – cetățeni ai Republicii Moldova nu le**

este impusă o restricție în timp de ieșire în afara țării- adică nu este stabilită perioada pentru care ar fi în drept ca minorii să se afle în afara țării și după cât timp au obligația de intrare (revenire) în țară, mai ales că la plecare (ieșire) de comun cu un reprezentant legal (părinte), nu sunt obligați să declare unde pleacă, **pe cât timp**, în ce țară și când vor reveni, or din dispoziția alin.2) art. 1 al Legii 269/09.11.1994, această împrejurare de declarare se impune actului juridic sub formă de **declarație notarială eliberată însoțitorului** copilului minor. Mai mult, legiuitorul instituind art. 27 al Constituției –Libertatea de circulație, și dezvoltând tezele acesteia prin practica constituțională, cu acordarea semnului de relativitate a libertății de circulație **nu au exprimat-o în “timp, perioadă, termen”, ci numai în spațiu**, astfel că libertatea de circulație în “timp, perioadă, termen”, fiind nelimitată în exercitare, astfel că **restricționarea acestuia în “timp” ar fi contrară prevederilor art. 54 din Constituție, fapt pentru ce legiuitorul nu a “taxat” în timp acest drept** de aflarea în afara țării – de ieșire/intrare din/în țară și aflare peste hotare a cetățenilor săi, inclusiv a minorilor.

8.4. Din dispoziția alin.4) art. 1 al Legii 269/09.11.1994 – “plecarea spre domiciliere în străinătate a minorului”- reprezintă și ea o parte a ieșirii din țară, or la fel urmează să se efectueze prin acțiunea de trecere a hotarului (frontierei) cu prezentarea pașaportului ca unic document de intrare/ieșire pentru cetățenii RM (art.1 alin.1) Legea 269/09.11.1994; art. 2 alin.1) Legea nr. 273/09.11.1994), fiind condiționată pentru minori și de existența unei declarații autentificate notarial ce vizează consimțământul ambilor părinți – “ **la domiciliere în străinătate**”, incertitudine ce se manifestă prin neclaritatea termenului de “domiciliere în străinătate” cu statut **temporar** sau **permanent**?, care ar crea premisa necesității de obținere a declarației de exprimare a consimțământului ambilor părinți autentificat notarial, or doar emigrarea autorizată reprezintă împrejurarea de stabilire cu domiciliul în străinătate. Astfel în atare circumstanțe **incertitudinea** ce comportă clarificare în vederea ralierei comportamentului normelor legale **este de a determina dacă noțiunea de “domiciliu (domiciliere) în străinătate”, echivalează cu “reședința în străinătate” – adică aflarea temporară în afara hotarelor țării de origine unde domiciliază** persoana pe o careva perioadă de timp nedefinit /definit (sau cât permite statul străin) cu luarea la evidență “temporară” a acestuia în statul străin într-o locuință secundară (închiriată pe perioada de aflare), fără scoaterea(radierea) de la evidența de domiciliere permanentă (reședința obișnuită) și care este acea perioadă de timp de lipsă în teritoriul țării și aflării pe teritoriul străin care ar atribui categoria de reședință temporară (cu luarea la evidență în teritoriul străin cu prezența sau lipsa unei vize în acest sens, sau a unui permis provizoriu de ședere), la categoria de domiciliu (domiciliare) în străinătate, mai ales că plecarea temporară peste hotare nu reprezintă o emigrare autorizată în sensul procedurii prescrise de punctele 125-138 a Hotărârii Guvernului nr. 125/18.02.2013, care la rândul său este atribuită la domicilierea în străinătate. Mai mult această “domiciliere în străinătate = emigrare autorizată”, prescrie pentru cetățenii săi necesitatea de prezență a unei solicitări în acest sens în cadrul Agenției Servicii Publice (la aflarea în teritoriul țării) sau la misiunea diplomatică sau oficiul consular (MDOC) din țara în care se află cetățeanul RM (pct. 125 HG 125/18.02.2013), cu anexarea actelor specificate la pct. 126 a Hotărârii nominalizate, pentru care conform pct. 130 se înmânează pașaportul cu mențiunea de emigrare autorizată – domiciliere în străinătate în care și se indică statul (țara) de destinație, cu predarea către Agenției Servicii

Publice a actelor specificare și cu înregistrarea conform pct. 133 la MDOC a cetățeanului RM. La fel din prevederile pct. 100 al HG nr. 125/18.02.2013, este de conchis că cetățenii RM aflați **“temporar” în străinătate**, care doresc ***să-și înregistreze*** sau ***să-și schimbe domiciliul sau reședința***, pot să se adreseze subdiviziunilor ASP prin intermediul MDOC în acest sens, ceea ce denotă totodată că ei, cei aflați temporar peste hotare, în străinătate – nu au statut de “domiciliere peste hotare, adică în străinătate”, iar pentru situația de înregistrare a reședinței – adică a locului temporar de trai (pct. 101 HG 125/18.02.2013), aceasta nu atrage după sine - radierea obligatorie din evidența de la domiciliu (reședința obișnuită, locuința statornică), ceea ce denotă prezența domiciliului statornic la locul de evidență a domiciliului, astfel că reședința în străinătate (aflarea temporară) nu ar fi aptă spre echivalare cu noțiunea de domiciliu (domiciliere) în străinătate, or din însuși prevederile pct. 100 și pct. 101 a HG 125/18.02.2013 cert se rezumă că cetățenii RM aflați temporar peste hotarele țării, adică ieșiți din țară, pot, adică sunt în drept: - să-și înregistreze domiciliul; - să-și schimbe domiciliul; - să-și schimbe reședința; - și să-și înregistreze reședința, doar că singura înregistrare a reședinței (pct. 101) nu echivalează cu pierderea domiciliului statornic prin radiere, care ar echivala cu domicilierea în străinătate echivalentă emigrării autorizate – pentru care se cere radiere. Aceste norme sunt atribuite și minorilor cetățeni ai Republicii Moldova, specificându-se în alin.2 al pct. 126 al HG 125/18.02.2013 că în cazul în care nu este posibil de a obține o declarație în sensul cerut inclusive de subpct. 9 alin.1) pct. 126 al HG 125/18.02.2013, ar urma să fie prezentată o hotărâre judecătorească în sensul indicat, mai ales că conform art.31 alin.1) CC (până la modernizare) relevă că domiciliul copilului minor (fără specificare în țară, peste hotare) în vârstă de până la 14 ani este la părinții săi sau la acel părinte la care locuiește permanent, iar dacă părinții locuiesc separate, conform art. 63 Codul Familiei anterior citat – domiciliul (în țară/peste hotare) copilului sub 14 ani se determină prin acordul părinților, iar în caz de neînțelegere(lipsă a acordului comun), prin hotărâre judecătorească (aliniatele 1 și 2 art. 63 Codul Familiei), cum de altfel este în speță hotărârea de determinare a domiciliului cu Găvaze Dorel, or astfel sună legislația internă – determinarea domiciliului copiilor minori, prin – hotărâre judecătorească, în raport la fel cu legislația internațională, care are o altă conotație sau noțiune- **hotărâre referitoare la încredințare**, care conform art. 1 lit.c) a Convenției de la Luxembourg din 20.05.1980 în vigoare pentru Moldova din 01.05.2004 – reprezintă orice hotărâre a unei autorități (lit.b) – orice autoritate judiciară sau administrativă), în măsura în care decide asupra îngrijirii persoanei copilului, inclusiv dreptul **de a-i stabili reședința** precum și asupra dreptului de vizită , fapt reflectat și în Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27.11.2003 (Bruxelles II) în art. 2 alin.9) – “ încredințare – înseamnă drepturile și obligațiile privind îngrijirea persoanei unui copil, **în special dreptul de a decide asupra locului de reședință**”, delimitând dreptul de vizită, această mai fiind vizată și de art. 3 lit.b) a Convenției de la Haga din 19.10.1996, care relevă că – dreptul de încredințare- include în sine – inclusiv dreptul privind ocrotirea persoanei copilului și, în special, **dreptul de a hotărî asupra locului de reședință a copilului**, precum și dreptul de vizită, prin care se înțelege inclusive dreptul de a lua copilul, *pentru o perioadă determinată*, într-un alt loc decât **reședința obișnuită**. În fine dreptul de stabilire a reședinței (***obișnuite***) copilului prin hotărâre judecătorească (noțiune internațională utilizată) este atestată și în art. 9 alin.1) al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului din 20.11.1989, căreia de altfel s-a raliat și legislația națională în special art. 63 Codul Familiei (ca normă specială) folosind noțiunea de stabilire a domiciliului copilului minor. Sub acest aspect este de conchis că o hotărâre judecătorească de determinare a domiciliului copilului minor din Republica Moldova nu este altceva decât la propriu o hotărâre judecătorească – referitoare la

încredințare, valentă și țării noastre în raport și cu statele membre la Convenția de la Luxembourg din 20.05.1980, care și acordă posibilitatea de deplasare legală și nu ilegală a copilului spre stabilire de reședință în plan internațional, peste hotarele țării, întrucât nu are lor o încălcare a hotărârii referitoare la încredințare – adică a hotărârii analogice de determinare a domiciliului prin prisma legislației naționale, ce acordă dreptul de decizie în latura stabilirii reședinței (obișnuite) adică a domiciliului (în plan național) în altă parte decât țara de origine, or o deplasare fără drept, adică o scoatere ilegală a copilului din țară - va fi cazul în care un copil ar fi deplasat peste granița internațională prin încălcarea hotărârii referitoare la încredințarea (de stabilire a domiciliului) sa, pronunțată într-un stat contractant și executorie într-un asemenea stat (lit.d) art. 1 Convenția de la Luxembourg din 20.05.1980; alin.11 art. 2 Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 din 27.11.2003 (Bruxelles II); art.7 alin.2) Convenția de la Haga din 19.10.1996. Mai mult conform Principiului 5 al Recomandării nr. R(84) 4 a Comitetului Miniștrilor privind responsabilitățile parentale se relevă că responsabilitățile părintești cu privire la un copil născut din căsătorie aparțin împreună celor doi părinți, iar o responsabilitate parentală desemnează conform Principiului 1 – ansamblul îndatoririlor și prerogativelor destinate să asigure bunăstarea morală și materială a copilului, în special acelea de a avea grijă de persoana copilului, de a menține relații personale cu el (dreptul de vizită, preschimbare prin Convenția din 17.07.2006 asupra relațiilor personale care privesc copii, semnată de RM la 15.05.2003 vezi. Preambulul) și de a-i asigura educația, întreținerea, reprezentarea lui legală și administrarea bunurilor sale, iar conform Principiului 6 în cazul desfacerii căsătoriei sau separării părinților, autoritatea competentă desemnată să intervină trebuie să statueze cu privire la exercitarea responsabilităților parentale, astfel că Principiul 10 alin.2) remarcă că dacă apare un dezacord vis a vis de exercitarea responsabilității parentale - “răspunderii părintești”, autoritatea competentă (administrativă sau judiciară) investită de către unul din părinți (prin adresare către ea), trebuie în măsura în care o cer interesele copilului, să facă eforturi să concilieze părinții și, dacă această tentativă nu reușește, să ia o decizie adecvată – vis a vis de responsabilitatea parentală – “răspunderea părintească”. Astfel noțiunea de “*responsabilitate parentală*” este echivalentă cu noțiunea de “*răspundere părintească*” în sensul Convenției de la Haga din 19.10.1996, care include autoritatea părintească sau orice relație similară acestei autorități, prin care se determină **drepturi**, puteri și obligații ale părinților, ale tutorelui sau ale altui reprezentant legal în legătură cu persoana sau bunurile copilului, ce în mod inerent include și **dreptul de încredințare**, ce asigură în mod special dreptul de a hotărî și asupra locului de reședință a copilului, ceea ce denotă că **o hotărâre judecătorească referitoare la încredințare, echivalentă hotărârii naționale de determinare a domiciliului copilului minor, abilitază autoritatea părintească cu dreptul de a decide locul reședinței obișnuite (domiciliul) copilului minor**, ceea ce este întru totul conform Principiului 3:15 lit.b) ca urmare a unei decizii formulate de autoritatea competentă (judecată) și Principiului 3:16 din Principiile legislației europene privind autoritatea părintească, ce indică că dacă doar unui dintre părinți are autoritate părintească, adică dreptul de exercitare inclusiv a dreptului de stabilire a locului reședinței obișnuite a copilului minor, atunci el sau ea ar trebui să și le exercite singur (ă).

8.5. Acordându-se împuterniciri Guvernului de a reglementa modul de eliberare a actelor de identitate prin lege, executivul prin Hotărârea nr. 125 din 18.02.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova a reglementat aceste prevederi legale și a instituit că pașaportul cetățeanului Republicii Moldova conform pct. 38 se eliberează la cerere, cetățenilor Republicii Moldova, iar în cazul minorilor, conform alin.2 pct. 40 al Regulamentului citat, în calitate de solicitant acționează reprezentantul legal al acestuia, este de remarcat că este la singular și nu la plural, fiind condiționată de prezența obligatorie a persoanei reprezentate. La fel pct. 42 al

Regulamentului specifică ce acte urmează să fie anexate la cerere pentru obținerea pașaportului pentru persoana minoră, în special buletinul de identitate al reprezentantului legal (lit.a)...; documentele de stare civilă (certificatul de naștere...) a minorului (lit.d); declarația **unuia** dintre reprezentanții legali, depusă în scris în fața persoanei responsabile din cadrul subdiviziunii ASP-ului... ,sau autenticată notarial, din care să rezulte acordul pentru eliberarea pașaportului persoanei reprezentate, în cazul părinților aflați în căsătorie, în afara căsătoriei sau aflați în divorț **dacă în hotărârea instanței de judecată nu este stabilit părintele căruia i-a fost încredințat întreținerea minorului** (lit.e); hotărârea instanței de judecată cu privire la divorț irevocabilă (lit.f); **declarația în scris a părintelui căruia i s-a încredințat minorul prin hotărârea instanței de judecată irevocabilă** (lit.g).

8.6. Revenind la critica de neconstituționalitate sub imperiul incertitudinii normei contestate, este de menționat că conform prevederilor art. 1 alin.3) din Constituție – Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane..., reprezintă valori supreme și sunt garantate, iar noțiunea de „stat de drept” semnifică subordonarea statului față de lege, astfel că nimeni, nici persoane fizice, nici juridice și nici autoritățile publice nu pot fi mai presus de lege (pct.7 HCC nr. 23 din 21.07.1997; pct. 2 HCC din 19.05.1997; HCC nr. 40 din 22.12.1997), ceea ce denotă obligațiunea statului, autorităților publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și legi. (HCCnr.2 din 19.01.1998), în speță evident a Codului Penal care garantează prin principiul legalității stipulat la art. 3 că nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală și o interpretare extensiv defavorabilă și aplicare prin analogie a legii penale sunt interzice, care în sine cuprinde acel principiu al prezumției nevinovăției garantat de art. 21 al Constituției, care este recunoscut la scară internațională (art. 11 DUDO; art. 14 Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice; art. 6 alin.2 CEDO), fiind astfel parte integrantă a dreptului la un proces echitabil, fiind intrinsec legat de **art. 23 al Constituție** ce garantează dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle și pentru care se obligă statul atât de a publica legile cât și de a face accesibile aceste legi și alte acte normative.

8.7. Din acest punct de vedere este de remarcat că criteriul accesibilității ar însemna nu altceva decât “ la care se poate ajunge ușor, se poate înțelege ușor” (Comentariul Constituției art. 23, pag 113) și pentru care și Curtea Europeană în jurisprudența sa a stabilit două cerințe față de legi și anume că ele să fie accesibile și că ultima va fi considerată “lege” doar dacă va fi formulată cu o suficientă precizie, care ar permite cetățeanului să-și controleze comportamentul, ca să poată prevedea, în cazul în care este necesar și cu ajutorul cuvenit (consultare în domeniu) consecințele care pot surveni drept urmare a acțiunilor sale (Comentariul Constituției art. 23 pag. 114) și pentru care și Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă în multitudinea atât a hotărârilor sale cât și a deciziilor a relevant că pentru a corespunde “standardului de calitate a legii”, urmează a fi supusă verificării prin prisma celor trei criterii – accesibilitate, previzibilitate și claritate, întrucât o normă de drept trebuie să fie formulată cu o suficientă precizie, ca să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă consecințele acestei conduite, în caz contrar chiar dacă o lege conține norme de drept care aparent descriu conduita persoanei în situația dată persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile și într-o astfel de interpretare norma ce nu corespunde criteriului calității este contrară **art. 23 din Constituție**, urmând ca statul prin autoritățile sale să examineze calitatea legii cum de altfel a fost prescris și prin jurisprudența CtEDO pe cauzele Busuioc versus Moldova și Guțu versus Moldova raportat la jurisprudența Curții Constituționale - pct. 10 HCC nr.26/23.11.2010; pct. 28 DCC nr. 23 din 29.03.2018 și altele), în caz contrar încălcând astfel principiul preeminenței dreptului,

care se caracterizează prin faptul că în cadrul incriminării faptelor în legile penale, stabilirea pedepsei pentru ele, precum și alte reglementări, ar urma să se întemeieze pe rațiuni de politică penală, urmând să fie formulate clar, concis și precis, astfel ca judecătorul să le poată preciza în cadrul elementelor constitutive ale infracțiunii, dar nu să le modifice în detrimentul acuzatului, asigurându-se astfel prin acest principiu legalitatea infracțiunilor și pedepselor, inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul acuzatului, în special prin analogie, neretroactivitatea legii penale cu excepția celei mai favorabile (HCC nr. 6 din 16.04.2015 pct.pct- 88-95) intervenind astfel aplicabilitatea prevederilor **art. 22 din Constituție** -neretroactivitatea legii penale, ce dezvoltă și el două principii fundamentale recunoscute pe larg – *nullum crimen sine lege* și *nulla poena sine lege*, astfel că primul principiu enunță că nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau un act delictuos la momentul comiterii, din care rezultă că nu doar interzicerea în sens îngust, a legilor penale retroactive, dar și în sens larg – obligația statului de a defini prin lege actele delictuoase, în sensul clarității juridice a legii și în fine de excludere a aplicării legilor prin analogie, generând siguranța individului în lege, mai ales că aplicarea acestui principiu se extinde nu doar asupra actelor delictuoase, dar și asupra “omisiunilor” în materia acuzațiilor în domeniul penal (Comentariu la Constituție, art. 22 pag. 108), astfel ca textele să fie formulate în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure, legiuitorul fiind cât mai deosebit de precis, clar și coerent (DCC nr. 30 din 19.03.2020 pct. 20; DCC nr. 46 din 22.05.2018 pct 26; DCC nr. 36 din 19.04.2018 pct. 26).

8.8. Astfel în cauza Guțu Tatiana versus Moldova din 07.06.2007 (Practica CtEDO , Cauze împotriva Republicii Moldova, Vol. 5 pag. 252) la par. 66 Curtea Europeană a relevat că expresia “ prevăzută de lege”, nu presupune doar corespunderea cu legislația națională, dar se referă și la calitatea acestei legi, urmând să indice cu o claritate rezonabilă scopul și modalitatea de exercitare a acestei discreții, pentru a asigura persoanelor nivelul minim al protecției la care au dreptul cetățenii în virtutea principiului preeminenței dreptului, aici mai urmând a lua în calcul și cauza Rohlena v. Cehia din 27.01.2015 par. 50; Vasiliauskas v. Letonia din 20.10.2015 par. 154, raportat la pct. 32 al HCC nr. 22 din 01.10.2018 unde această sintagmă “ prevăzută de lege” este imprevizibilă astfel că și noțiunea “*să de domiciliere în străinătate*” coraboret cu noțiunea de “*sau pe altă cale ilegală*” nu respectă acest standard de calitate al legii.

8.9. La fel deși se atestă că normele penale nu ar urma să abunde în texte, lăsând o marjă, discreție, la clarificarea normelor juridice prin intermediul interpretării juridice, acestea ar urma să evolueze în raport cu esența infracțiunii și să fie previzibilă în mod rezonabil(pct. 36 HCC nr. 22/01.10.2018), or formularea unei norme nu poate prezenta o precizie absolută, pentru ce Curtea Europeană și admite existența acelu element de interpretare judiciară, inclusive în domeniul penal (Cauza Del Rio Prada v. Spania par.92, 93), ceea ce a atribuit calificativul pentru Curtea Constituțională că atât practica judiciară cât și doctrina juridică să constituie un reper obiectiv în funcție de care se poate de apreciat conținutul unei norme penale și care poate contribuie la aplicarea previzibilității acesteia (DCC nr. 46/22.05.2018 par. 31; DCC 36/19.04.2018, par. 31; DCC nr. 30/19.03.2020, par. 23), fapt pentru ce admite criteriile de interpretare uniformă a aplicării legilor de către Curtea Supremă de Justiție atât în Hotărâri explicative (par. 25 DCC nr. 30 din 19.03.2020), care de altfel în acest domeniu sunt lipsă, precum și practica judiciară într-un anumit domeniu (par. 26 DCC nr. 30/19.03.2020), unde anume Curții Supreme de Justiție ca instanță supremă judecătorească îi revine sarcina să asigure aplicarea uniformă și corectă a legislației, ceea ce ar reprezenta un scop legitim compatibil Convenției (par. 27 DCC nr. 30/19.03.2020; par. 26 DCC nr. 106/07.10.2019; par. 34 DCC nr. 46 din 22.05.2018; par. 34 DCC nr. 36 din 19.04.2018).

8.10. Astfel sub aspect de practică judiciară ca reper al aplicării uniforme a legislației vis a vis de noțiunea de domiciliu – domiciliere în străinătate raportat la scoaterea ilegală a copiilor din țară prin alte căi ilegale, din cele depistate și publicate pe pagina oficială a Curții Supreme de Justiție este de menționat că nu dispune de multiple cauze în acest sens, care în viziunea mea ar crea capacitate de uniformizare în interpretare a normelor juridice penale în acest sens de – domiciliere în străinătate – scoatere a copiilor din țară pe altă cale ilegală, or cauza penală sub nr. 4-1re-303/14 și Decizia Colegiului Penal din 25.09.2014 relevă practica judiciară de aplicare a prevederilor art. 207 CP prin prima formă de acțiune – scoaterea ilegală a copiilor din țară în baza unor acte false; Decizia CP din 14.12.2016 dosar 1ra-1602/2016 la fel acte false ce au permis scoaterea copilului din țară; Decizia 1ra-1176/15 din 10.11.2015 care s-a realizat prin falsul în acte și înșelăciunea exercitată la obținerea consimțământului mamei de plecare temporară cu un însoțitor ca o primă formă a acțiunii de scoatere ilegală a copiilor din țară și cu realizarea celei de a treia formă prin inacțiune, exprimată prin abandonare în străinătate; în fine o ultimă cauză penală pe acest articol 207 CP sub nr. 1ra-245/2016 prin care s-a emis Decizia Colegiului Penal din 16.02.2016, ce s-a realizat prin ce-a de-a doua formă de acțiune – altă cale ilegală, care de altfel este însoțită și de o opinie separată a Judecătorului Curții Supreme de Justiție – Ion Guzun, care de altfel nu este de acord cu practica aplicării și interpretării normelor penale întru realizarea acestui mod de infracțiune- scoaterea ilegală a copiilor din țară pe altă cale ilegală, or din conținutul Deciziei emise se relevă faptul că cet. S.A.A., a fost condamnată în temeiul art. 207 CP al RM, pentru faptul că deși deținea o hotărâre de determinare (hotărâre referitoare la încredințare) a domiciliului copilului minor S.L., ar fi ieșit din țară cu scopul de a se stabili cu domiciliul în Turcia fără a informa fostul soț, eliberându-se în acest sens un permis de ședere în țara străină, unde s-a aflat o perioadă de șese luni după care a revenit în țară prin care a fost încălcate prevederile alin.4 art. 1 al Legii nr. 269/09.11.1994 (pct. 2 al Decizei). Sub acest aspect Curtea Supremă de Justiție în pct. 6 al Deciziei sale atestă că drept caracter de ilegalitate a acțiunii de scoatere a copilului din țară ar fi **acte false** sau **oarecare cale ilegală**, iar în calitate de metode de săvârșire a scoaterii ilegale din țară pot fi menționate următoarele căi ilegale: **scoaterea copiilor din țară în lipsa unor documente obligatorii** sau **cu folosirea unor documente nule, cu termenul expirat, străine, etc., ascunderea copiilor în locuri special pregătite sau adaptate din mijlocul de transport, etc..** totodată instanța a făcut trimitere la art. 30 CC ce definește noțiunea de domiciliu, noțiune care de altfel a descris-o doar în două propoziții, considerând că **dacă minora a locuit 6 luni în teritoriul Turciei, adică atât cât a permis țara gazdă, ultima a - domiciliat acolo** – fără permisiunea în acest fel a tatălui. Din acest aspect practica judiciară în viziunea mea unica – în raport cu prevederile art. 27 a Constituție a taxat nu în spațiu libera circulație, ci în timp, or a echivalat termenul de aflare peste hotarele țării timp de 6 luni, în temeiul unui permis de ședere – temporară – cu noțiunea de domiciliu, care ar fi o locuință statornică, obișnuită, deși partea ulterior a revenit în țară unde își avea locuința statornică și de care era legată sub aspect de rudenie, de tradiții etc. Reieșind din acest aspect este evident că o astfel de practică nu poate fi conformă cu rigorile impuse de art. 27 din Constituție – libertatea de circulație, întrucât în toate cazurile în care Curtea Supremă de Justiție va taxa timpul de lipsă din țară, cu aflare în altă țară în temeiul unor premise provizorii, vize, etc. îl va cataloga drept domiciliere în străinătate, care ar atrage aplicarea altor norme distincte, altele decât cele de ieșire (alin.1 art. 1 al Legii 269/09.11.1994) și care ar da temei de a fi expus calificativului de scoatere ilegală a copiilor din țară, restrângând astfel **contrar art. 54 din Constituție** – dreptul la liberarea circulație (art. 27 din Constituție), care nu este dictat de securitatea națională, de integritatea teritorială, bunăstarea economică a țării, a ordinii publice, în scopul de a preveni tulburările în masă și

al infracțiunilor, or sub aspectul dat atât Legea nr. 269/09.11.1994 cât și Codul Penal nu prescrie un careva comportament pentru cetățeni sub aspect de timp (în speță de ieșire/intrare) ca la expirare să echivaleze cu o ilegalitate, adică că contravine legii și este o acțiune ilegală, calificând-o drept delict și pentru care vă limităm circulația și în caz de încălcare veți avea drept consecință prezența unei acțiuni infracționale. La acest compartiment este necesar de stabilit ce criterii sau reguli de interpretare “taxabilă” a servit pentru Colegiul Penal al CSJ de a echivala – **aflarea temporară (6 luni) peste hotarele țării** cu noțiunea de **domiciliere**, mai ales că inițial conform alin.1) art. 1 al Legii nr. 269/09.11.1994 cetățeanul țării (inclusiv minor) poate **ieși și intra oricând din și pe teritoriul țării, adică iarăși nefiind taxat**, mai ales că conform Opiniei separate a judecătorului Ion Guzun din 09.06 2015 pe marginea acestei Decizii, ultimul nu poate fi de acord cu ceilalți colegi ai săi că ca rezultat *al plecării temporare (adică al acțiunii de ieșire din teritoriul țării pe termen sau altfel spus cât permite țara gazdă) a inculpatei cu minora în Turcia, ultima și-ar fi modificat domiciliul*, inclusiv al minorei, pentru care ar fi fost necesar de obținut acordul ambilor părinți, fiind astfel lipsă în viziunea ultimului - latura obiectivă a infracțiunii – or nu a folosit o careva cale ilegală de scoatere a copilului din țară.

“sau pe altă cale ilegală”

9.1. La rândul vis a avis de această sintagmă “altă cale ilegală” tangențial relevată anterior ce atrage încălcarea prevederilor penale, care au dus la scoaterea copiilor din țară și pentru care sunt pasibile răspunderii penale prin normele reglementate de Codul Penal, în special art. 207 CP, ca normă specială, dar care în viziunea autorului sesizării este pe deplin imprevizibilă și neconformă standardului de calitate a legii este de menționat că conform:

Articolul 1. Legea penală a Republicii Moldova se relevă că :

(1) Prezentul cod este **unica lege penală a Republicii Moldova.**

(2) **Codul penal** este actul legislativ care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale ale dreptului penal, **determină faptele ce constituie infracțiuni** și prevede pedepsele ce se aplică infractorilor.

(3) Prezentul cod **se aplică în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale actelor internaționale la care Republica Moldova este parte.** Dacă există neconcordanțe cu actele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, au prioritate și se aplică direct reglementările internaționale.

Articolul 2. Scopul legii penale

(1) Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept.

(2) Legea penală are, de asemenea, drept scop prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Articolul 3. Principiul legalității

(1) Nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni nici supus unei pedepse penale, decât în baza unei hotărâri a instanței de judecată și în strictă conformitate cu legea penală.

(2) **Interpretarea extensivă defavorabilă** și aplicarea prin analogie a legii penale **sînt interzise.**

Articolul 14. Noțiunea de infracțiune

(1) Infracțiunea este o faptă (**acțiune** sau inacțiune) prejudiciabilă, prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție și pasibilă de pedeapsă penală.

Articolul 51. Temeiul răspunderii penale

(1) Temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar

componenta infracțiunii, stipulată în legea penală, reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale.

(2) Răspunderii penale este supusă numai persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală.

Articolul

52. Componenta

infracțiunii

(1) *Se consideră componentă a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă.*

(2) Componenta infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod.

9.2. Fiind astfel reglementat sistemul răspunderii și pedepsei penale, Constituția în art. 72 alin.3) lit.n) a statuat că de prerogativa Parlamentului este adoptarea legilor organice ce reglementează infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora, iar art. 1 alin.3) din Constituție indică că Republica Moldova este un stat de drept democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

9.3. După cum s-a remarcat supra această sintagmă “*sau pe altă cale ilegală*”, nu corespunde standardului de calitate a legii penale, ceea ce permite atât organului de urmărire penală, acuzării de stat cât și instanțelor de judecată să dea o interpretare extensiv defavorabilă sintagmei “*sau pe altă cale ilegală*”, ceea ce nu corespunde criteriilor de calitate a legii în special previzibilității și calității, or norma de drept în cauză nu este formulată cu suficientă precizie, chiar dacă este accesibilă prin publicare, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei consecințele acestei conduite. Cu toate că aparent legea conține o normă de drept ce descrie conduita persoanei într-o anumită situație, persoana poate pretinde în mod justificat că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile, ceea ce nu ar corespunde criteriului calității legii fiind contrară prevederilor art. 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

9.4. Așa dar componenta de infracțiune prevăzută de art. 207 CP după cum s-a remarcat constă din fapta prejudiciabilă manifestată prin acțiunea de scoatere ilegală a copiilor din țară și inacțiunea de abandonare a copilului în străinătate, în speță fiind acțiunea de scoatere a copiilor din țară **care de altfel trebuie să fie ilegală**. Analizând însuși acțiunea sau acțiunile de scoatere a copilului din țară din dispoziția art. 207 CP putem conchide că ea “acțiunea” la fel se realizează prin două forme prin a) scoaterea copilului în baza unor acte false (fiind o dispoziție certă) și b) scoaterea copilului din țară (sau) **pe altă cale ilegală (fiind o dispoziție incertă) or caracterul ilegalității este tot ceea ce contravine fie legii, fie actelor normative subordonate legii, care repet creează o marjă largă de apreciere pentru organul de urmărire penală, acuzarea de stat și instanțele de judecată, mai ales că și noțiunea “prevăzută de lege” aparent fiind clară, adică sub o interpretare fiind înțeles că totul ce este prescris în lege, a fost totuși recunoscut neconstituțional prin standardul de previzibilitate deoarece a lăsat o marjă discreționară instanțelor de a interpreta inclusiv defavorabil, cum ar fi și în cazul dat, aparent parcă fiind clar că totul ce ar contravine legii, dar pentru care se lasă o marjă largă anume pentru instanțe întru interpretare, inclusiv defavorabil.**

9.5. Prin urmare, scoaterea copilului (copiilor) din țară sub forma “**acțiunii**” sale se exprimă de facto prin “**trecerea frontierei de stat**” a acestuia (acestora) într-o altă țară, adică strămutarea lor, care este o acțiune identică însuși infracțiunii de “Trecere ilegală a frontierei de stat” (art. 362 CP), care de altfel, la fel, folosește noțiunea de “ILEGALĂ” doar că în denumirea articolului, dar care totodată descrie în dispoziția sa în mod cert modul de realizare a **acțiunii ilegale** de trecere a frontierei de stat – *eludarea sau sustragerea de la controlul efectuat la trecerea acesteia* (alin.1) art. 362 CP) sau cu aceleași acțiuni dar în circumstanțe agravante – violența și folosirea armei (alin.2) art. 362 CP). De altfel însuși Codul Penal conține două articole ce folosesc în dispoziția articolelor sale, dar fără a le

descrie noțiunea de “*altă cale ilegală*” (art. 207CP) și “*alte acte ilegale*” (art. 309 CP), în rest noțiunile de ilegalitate atât în cadrul infracțiunilor formale și materiale (de rezultat) descriu forma certă a ilegalității (art. 158 CP transportarea *ilegală* care este ghidată de Legea nr. 42 din 06.03.2008 privind transplantul de organe, țesuturi și celule umane; art. 160 CP – efectuarea *ilegală* a sterilizării chirurgicale (Legea privind sănătatea reproducerii nr. 138 din 15.06.2012; art.178 CP - violarea dreptului la secretul scrisorilor..... cu încălcarea legislației - Legea poștei; art. 181 CP - Împiedicarea prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului electoral – Codul Electoral, dar în însuși dispoziția articolului *acțiunile sunt certe și nu cuprinde “ alte acțiuni, căi, acte ilegale”*....; art. 233 CP – Vânatul *ilegal* unde sunt descrise cert acțiunile cu caracter ilegal, fără a cuprinde o altă careva sintagmă de genul “ sau pe altă cale ilegală”; art. 234 CP – Pescuitul *ilegal*...; art. 241/1 CP – Practicarea *ilegală* a activității financiare, care în mod cert atestă care acțiuni ilegale formează componența de infracțiune – fără înregistrare și /sau fără autorizare(licențiere); art. 248 Contrabanda, care de altfel prevede tot trecerea ca și în cazul scoaterii copiilor a frontierei de stat, doar că fiind o infracțiune de rezultat este indicat mărimea prejudiciului, dar sunt cert enumerate acțiunile de trecere a frontierei de stat la fel fără a conține o sintagmă incertă precum “ sau pe altă cale ilegală, sau prin alte acte sau acțiuni ilegale” .

9.6. Referindu-ne la la modalitatea “ acțiunii” de scoatere a copiilor din țară “ *prin acte false*” și la acțiunea “ sau pe altă cale ilegală”, este de remarcat că incertitudinea, imprevizibilitatea și neclaritatea, reiese și din conținutul, esența, noțiunilor folosite, or o prima “acțiune” prevede “ *actele false*” fiind și certă, iar cea de-a doua “acțiune” (sau) “*alte căi ilegale*”, altele decât actele, or noțiunea de cale conform DEX-ului nu este altceva decât mijloc, metodă, procedeu, care în speță lasă marjă largă de apreciere a acestora (acestora) instanței și nu descrie un comportament cert justițiabilului al *căii, procedului, mijlocului, metodei ilegale*, /decât actul (înscrisul)fals/, care ar duce la prezența unei abateri de la normele legale, or nu orice cale, mijloc, procedeu, care nu ar urma să îmbarce forma unui act (înscris), ar reprezintă ce-a de a doua formă a “acțiunii de scoatere a copilului de țară, în caz contrar dacă calea, mijlocul, procedeul ia formă de act (înscris) este prima modalitate a acțiunii de scoatere a copilului din țară, ceea ce pune în dificultate instanța întru a califica acțiunea de scoatere a copilului (copiilor) din țară prin sintagma “ sau pe altă cale ilegală”, ca o a doua formă a “acțiunii” de scoatere a copiilor din țară, urmând să persiste o certitudine în calitatea legii, care de altfel nu poate fi înlăturată nici prin consultarea unui specialist în materie. Ba mai mult decât atât apelarea la consultarea unui/ unor specialiști în domeniul jurisprudențial în mod inerent duce la interpretarea prevederilor legale, care în mod inventabil lasă și poate lăsa amprenta unei interpretări extensive defavorabile, ceea ce este inadmisibil în cadrul unui proces penal.

9.7. Luându-se în calcul că Curtea Constituțională s-a expus asupra excepției de neconstituționalitate a sintagmei “*intereselor publice sau*” ce se conțin în **art. 327 alin.1) Cod Penal** (HCC nr. 33 din 07.12.2017) în **art. 328 alin.1) CP** (HCC nr. 22 din 27.06.2017) și în art. 329 alin.1) CP (HCC nr. 24 din 17.10.2019) și a sintagmei “*urmări grave*” cuprinse în **art. 328 alin.3 lit.d) Cod Penal** (HCC nr. 22 din 01.10.2018), cuprins în art. 329 alin.2 lit.b) CP (HCC nr.24 din 17.10.2019) pentru care deja există și existau repere legislative, doctrinare și practice și creând aparent o certitudine a acestor noțiuni, instanța constituțională a conchis insuficiența previzibilității, insuficiență care de altfel ar fi prezentă și acestei sintagme “sau pe altă cale ilegală”, or norma în cauză nu stabilește cu certitudine, clar, comportamentul delicventului, pentru care ar urma să fi sancționat mai ale că unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității, iar acest principiu al preeminenței dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite

trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență, astfel că conform pct. 53 al HCC nr. 21 din 22.07.2016 “**preeminența dreptului în materie penală se manifestă prin asigurarea legalității infracțiunilor și pedepselor, inadmisibilitatea aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special prin analogie**”. Ba mai mult decât atât conform pct. 76 al HCC nr. 2 din 09.02.2016, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta **este obligat** să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității”.

9.8. Este de remarcat că Curtea Constituțională a reiterat că legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, astfel că norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componentei infracțiunii în cazul normelor din partea specială a legii penale (HCC nr. 33 din 07.12.2017, § 97; HCC nr. 14 din 27.05.2014, § 83), astfel că utilizarea noțiunii „sau pe altă cale ilegală” este largă folosindu-se criterii de natură vagă, ceea ce nu corespunde criteriului de calitate a legii prin claritate și previzibilitate.

9.9. Mai mult decât atât ca rezultat al utilizării acestor noțiuni largi, legiuitorul a creat premiza de interpretare extensiv defavorabilă, deși Curtea menționează că organele de drept nu se pot substitui legiuitorului în concretizarea laturii obiective a infracțiunii, realizând competențe specifice puterii legiuitoare (HCC nr. 33 din 07.12.2017, §111), totodată statuând că „Atunci când un act este privit ca infracțiune, judecătorul poate să precizeze elementele constitutive ale infracțiunii, **dar nu să le modifice în detrimentul acuzatului**, iar modul în care el va defini aceste elemente constitutive trebuie să fie previzibil pentru orice persoană consultată de un specialist. (HCC nr. 21 din 22.07.2016, §63). La acest capitol în cauza Prigală versus Republica Moldova din 13.02.2018, Curtea Europeană a relevat că interpretarea extensiv defavorabilă constituie o încălcare a art. 7 a CEDO, fapt reiterat și în HCC nr. 24 din 17.10.2019, §124, astfel că această discreționare de interpretare a sintagmei „sau pe altă cale ilegală”, creează o stare de incertitudine juridică pentru justițiabil.

9.10. În speță, atribuirea unor fapte infracționale concrete „sau pe altă cale ilegală”, *in abstracto*, nu poate satisface cerința de claritate și previzibilitate și totodată constituie o interpretare a legii penale extensivă și defavorabilă persoanei, contrar prevederilor art. 3 alin. (2) din Codul penal, iar potrivit art. 2 din Codul penal, legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, **orânduirea constituțională**, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, **precum și întreaga ordine de drept, astfel că formulările generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii.**

9.11. Concluzionând cele menționate, utilizarea sintagmei “sau pe altă cale ilegală” din art.207 CP este de o manieră generică, ce nu poate fi definită și încalcă articolele 1 alin. (3) și 22 din Constituție [*principiul legalității incriminării și pedepsei penale*], precum și articolul 23 din Constituție [*calitatea legii penale*].

V. Cerințele autorului sesizării

10. În baza celor invocate solicităm Curții Constituționale să declare neconstituționale dispozițiile art. 207 Cod Penal, în partea ce ține de „**sau pe altă cale ilegală**” cumulat cu sintagma „**să se domicilieze în străinătate**” ale alin.4 art. 1 al Legii nr. 269 din 09.11.1994 cu

privire la intrarea și ieșirea din țară, care contravin dispozițiilor art.1 alin.3) art.21, art. 22, art. 23, art. 27, art. 54 din Constituție.

VI. Documente anexate

La prezenta sesizare urmează a fi anexate de către instanța de judecată materialele cauzei penale, pentru examinarea acesteia fiind necesară analiza circumstanțelor care au fost invocate pentru a incrimina învinuitului sintagmele „**sau pe altă cale ilegală**” ce se conțin în prevederile art. 207 Cod Penal raportat la „să se domicilieze în străinătate” din alin.4 art. 1 al Legii nr. 269/09.11.1994.

VII. Declarația și semnătura

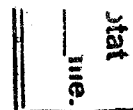
Declar pe propria onoare că expunerile din prezenta sesizare sunt exacte.

11.06.2020

Avocat

Sergiu Guțu

ÎNCHEIERE

27 iulie 2020

or. Ocnîța

Judecătoria Edineț, sediul Ocnîța

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul
grefier

Irina Dragulean
Dora Valuța

cu participarea:

procurorului

Mihail Vinogradov

avocatului

Adriana Popescu, Sergiu Guțu

soluționând în ședință de judecată publică cererea avocatului Sergiu Guțu, care acționează în interesele inculpatului Dorel Găvaze cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată în cadrul examinării cauzei penale de învinuire a lui Dorel Găvaze în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 207 Cod penal,

constată:

La 18 noiembrie 2019 la Judecătoria Edineț, sediul Ocnîța a parvenit spre examinare cauza penală nr. 1-118/19 de învinuire a lui Dorel Găvaze în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 207 Cod penal și tot în aceeași zi a fost repartizată în mod automat-aleatoriu prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Irina Dragulean.

În cadrul examinării cauzei penale, avocatul inculpatului Sergiu Guțu a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei "*sau pe altă cale ilegală*", care se conține în art. 207 Cod penal și a sintagmei "*să se domicilieze în străinătate*", care se conține în alin. (4) art. 1 al Legii nr. 269 din 9 noiembrie 1994 cu privire la ieșire și intrarea în Republica Moldova, deoarece contravin art. 6 par. 1 și art. 7 par. 1 și art. 8,17 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, precum și prevederilor art. art. 1 alin. (3), 21, 22, 23, 27,54 din Constituția Republicii Moldova.

În cadrul ședinței de judecată acuzatorul de stat Mihail Vinogradov și avocatul părții vătămate Adriana Popescu au solicitat respingerea cererii.

Partea vătămată Liliana Popescu în ședința de judecată nu s-a prezentat.

Inculpatul Dorel Găvaze în ședința de judecată nu s-a prezentat, fiind anunțat în căutare, iar prin încheierea protocolară din 8 iulie 2020, instanța în conformitate cu art. art. 321 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului.

Audiind opinia participanților la proces, studiind sesizarea depusă, materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată apreciază cererea apărătorului ca fiind întemeiată și care urmează a fi admisă, reieșind din următoarele considerente.

Conform dispoziției art. 7 alin. (3) Codul de procedură penală, *Dacă în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi*

supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Potrivit prevederilor art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. (4) alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, *Rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.*

Prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a hotărât: în sensul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) coroborat cu art. art. 20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții: a) *obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.*

Referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizării instanța de judecată remarcă că sintagma "*sau pe altă cale ilegală*", care se conține în art. 207 Cod penal și sintagma "*să se domicilieze în străinătate*", care se conține în alin. (4) art. 1 al Legii nr. 269 din 9 noiembrie 1994 cu privire la ieșire și intrarea în Republica Moldova, vizate în sesizarea depusă de apărătorul Sergiu Guțu, constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât acestea fac parte din categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

La fel, instanța constată că excepția este ridicată de către apărătorul Sergiu Guțu care acționează în apărarea drepturilor și intereselor legale ale inculpatului Dorel Găvaze. Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorul nu a depistat vreo hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

În consecință, instanța de judecată apreciază că în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, fiind o lege organică, excepția a fost ridicată de apărătorul inculpatului, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale. Ca urmare, instanța va prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de apărătorul Sergiu Guțu care acționează în apărarea drepturilor și

intereselor inculpatului Dorel Găvaze.

De asemenea, Curtea Constituțională a menționat în pct. 81 al Hotărârii din 09 februarie 2016, privind interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova că, potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. De asemenea, Curtea a reținut că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze.

Prin urmare, având în vedere că normele a căror neconstituționalitate se invocă urmează a fi aplicate la examinarea cauzei penale, instanța consideră necesar de a suspenda procesul penal în prezenta cauză.

În acest context, conducându-se de Hotărârea Curții Constituționale din 09 februarie 2016, privind interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, art. 7, art. 342 Codul de procedură penală, instanța de judecată

dispune:

Se admite cererea apărătorului Sergiu Guțu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei "*sau pe altă cale ilegală*", care se conține în art. 207 Cod penal și a sintagmei "*să se domicilieze în străinătate*", care se conține în alin. (4) art. 1 al Legii nr. 269 din 9 noiembrie 1994 cu privire la ieșire și intrarea în Republica Moldova.

Se ridică excepția de neconstituționalitate în cauza penală nr. 1-19183342-28-1-18112019 (nr. manual 1-118/19) de învinuire a lui Dorel Găvaze în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 207 Cod penal.

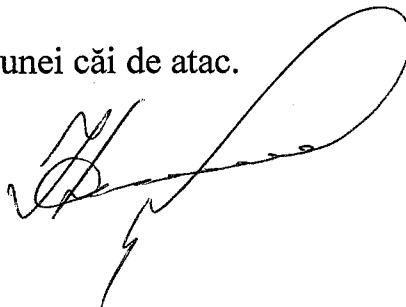
Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității sintagmelor "*sau pe altă cale ilegală*", care se conține în art. 207 Cod penal și a sintagmei "*să se domicilieze în străinătate*", care se conține în alin. (4) art. 1 al Legii nr. 269 din 9 noiembrie 1994 cu privire la ieșire și intrarea în Republica Moldova.

Se suspendă examinarea cauzei penale 1-19183342-28-1-18112019 (nr. manual 1-118/19) de învinuire a lui Dorel Găvaze în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 207 Cod penal, până la examinarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea apărătorului Sergiu Guțu și copia rechizitoriului.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecător

Irina Dragulean